

Biopsihosocijalna procjena i tretman bola

Dipl.psiholog-master Lena Topić Arambašić
Specijalista kliničke psihologije Jelena Đorđić
Dipl.socijalni radnik Ana Grubišić

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

BOL

- **Bol je neugodno senzorno i emocionalno iskustvo povezano sa stvarnim ili potencijalnim oštećenjem tkiva**
- **Bol je uvijek psihološko stanje, najčešće uzrokovano neposrednim fizičkim uzrokom**

(Internacionalna asocijacija za istraživanje bola, 2016.)

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

BOL

- **Bol je univerzalno iskustvo koje je glavni uzrok patnje i onesposobljenosti u Evropi i širom svijeta**
- **Područje psihologije bola doživjelo je veliku revoluciju koja se ogleda u novim i drugačijim teorijskim pogledima na bol, koji više nisu isključivo orijentisani na senzorni kvalitet bola, nego priznaju važnost psiholoških komponenti bolnog doživljaja**

BOL

- **Bol na različite načine utiče na svakodnevno psihološko funkcionisanje oboljelih, tako što prekida ili ometa započete aktivnosti**
- **Također može jako uticati na identitet osobe, stoga je neophodno posvetiti više pažnje psihološkim intervencijama koje su usmjerene upravo na ovaj dio psihološkog funkcionisanja oboljelih**

BOL

Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (2008) hronični bol utiče na ukupni kvalitet života oboljelog tako što narušava njegovo:

- **fizičko stanje – zbog same bolesti ili postupka liječenja, emotivno stanje – zbog stalnog osjećaja boli ili gubitka funkcionalnosti**
- **psihičko stanje – uslijed osjećaja krivice i stalnog propitkivanja samog sebe i**
- **finansijsko stanje – zbog nesposobnosti za rad ili troškova liječenja**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

INDIVIDUALNE RAZLIKE U DOŽIVLJAVANJU I REAGOVANJU NA BOL

- **Pol**
- **Dob**
- **Osobine ličnosti**
- **Socioekonomski status**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

PROCJENA BOLA

- **Biopsihosocijalna procjena bola omogućava zdravstvenim radnicima da osmisle tretman koji će odgovarati individualnim potrebama osobe s hroničnim bolom**
- **Detaljna psihološka procjena omogućava uvid u individualne faktore koji mogu utjecati na tok tretmana**
- **Nakon što se provede sveobuhvatna procjena, može se pristupiti provođenju tretmana koji će biti prilagođen jedinstvenim potrebama i karakteristikama oboljelog**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPK2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

- **Psihološka procjena osobe s hroničnim bolom može biti kratki psihološki pregled ili opsežna psihološka evaluacija**
- **Cilj obe vrste procjene jest ustanoviti kako kognitivni, emocionalni ili bihevioralni faktori utiču na iskustvo bola**
- **Psihološka procjena bola obično se provodi putem intervjuja, primjenom skala procjene i upitnicima o bolu, te na osnovu fizioloških pokazatelja i opažanjem ponašanja oboljelog**

Project number: 585927-EPIC-1017-1-1-S-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Psihološku procjenu kod pacijenata sa hroničnim bolom čine organizovan prikaz rezultata procjene i sažetak studije slučaja

- Cilj procjene je prikupljanje podataka iz različitih izvora (intervju, opažanje, rezultati testiranja, autoanamnestički i heteroanamnestički podaci, ostale tehnike) kako bi mogli što relevantnije procijeniti osobu u odnosu na svrhu ispitivanja (npr. plasiranje aparata – implantata kojima se vrši neuromodulacija) uz maksimalno poštovanje integriteta osobe**
- Važno je isključiti izvore iskrivljavanja podataka kao npr. svjesno manipulisanje (simulacija ili disimulacija) ili nesvjesno iskrivljavanje koje proizilazi iz osobina ličnosti pacijenta**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Tokom procjene psiholog bi trebao ispitati sljedeća područja:

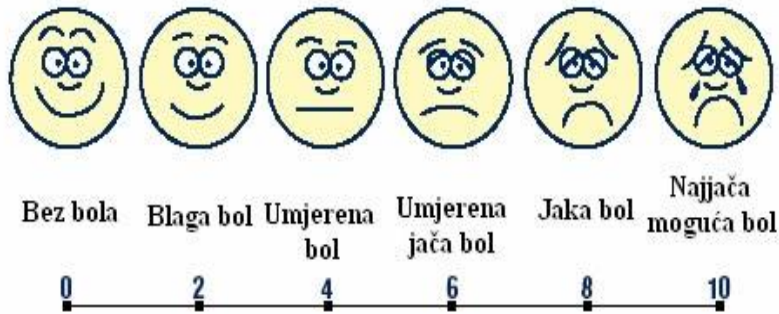
1. Doživljaj boli i povezane simptome
2. Prethodne i trenutne tretmane
3. Postojanje kompenzacije/spora
4. Reakcije oboljelog i značajnih drugih
5. Savladavanje (šta oboljeli pokušava uraditi kako bi savladao simptome?)
6. Obrazovnu i profesionalnu istoriju
7. Socijalnu istoriju
8. Upotrebu alkohola i supstanci
9. Psihološke disfunkcije
10. Zabrinutost i očekivanja

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

INSTRUMENTI ZA PROCJENU

- **Jednodimenzionalne skale (vizuelna analogna skala (VAS), numerička skala procjene, skala s verbalnim deskriptorima)**
- **Multidimenzionalni upitnici (McGill-Melzackov upitnik, revidirana i proširena verzija SF-MPQ (SF-MPQ-2), za procjenu neuropatske i ne-neuropatske boli, Minesota multifazni upitnik ličnosti (MMPI), Beckov upitnik depresivnosti, Skala katastrofiziranja o bolu, CPAQ-R Upitnik prihvatanja hroničnog bola, TSK Tampa skala kineziofobije)**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Skala za određivanje jačine bola

McGill – Melzack Pain Questionnaire

Patient's name _____ Date _____ Time _____ am/pm
 Analgesic(s) _____ Dosage _____ Time Given _____ am/pm
 Analgesic(s) _____ Dosage _____ Time Given _____ am/pm
 Analgesic Time Difference (hours): +4 +1 +2 +3
 PRI: S _____ A _____ E _____ M(S) _____ M(AE) _____ M(T) _____ PRI (T) _____
 (1-10) (11-15) (16) (17-19) (20) (17-20) (1-20)

1 flickering	11 tiring	PPI _____	Comments:
quivering	exhausting		
2 jumping	12 sickening		constant _____ periodic _____ brief _____
flashing	suffocating		
3 pricking	13 fearful		
boring	frightful		
drilling	14 punishing		
stabbing	terrifying		
lancinating	15 wretched		
4 sharp	blinding		
cutting	16 annoying		
lacerating	troublesome		
5 pinching	miserable		
pressing	intense		
gnawing	unbearable		
cramping	17 spreading		
crushing	radiating		
6 tugging	penetrating		
pulling	piercing		
wrenching	18 tight		
7 hot	numb		
burning	drawing		
scalding	squeezing		
searing	tearing		
8 tingling	19 cool	accompanying	Sleep: _____
itchy	cold	symptoms:	Food intake: _____
smarting	freezing	nausea	good _____
stinging	20 nagging	headache	some _____
9 dull	nauseating	dizziness	can't sleep _____
sore	agonizing	drowsiness	Comments: _____
hurting	dreadful	constipation	Comments: _____
aching	torturing	diarrhea	
heavy	PPI		
10 tender	0 no pain	Comments:	Activity: _____
taut	1 mild		good _____
rasping	2 discomforting		some _____
splitting	3 distressing		little _____
	4 horrible		none _____
	5 excruciating		

PSIHOLOŠKI TRETMAN BOLA

- **Mnogobrojni psihološki tretmani preporučuju se kao neophodan dodatak tretmanu bola, pored farmakološko-medicinskih postupaka**
- **Psihološki tretmani nisu zamjena za medicinske postupke i ne mogu u potpunosti ukloniti bol**
- **Posebno su korisni za hronični bol, kod koga medikamenti i medicinske procedure ne pomažu u potpunosti**
- **Psihološki tretmani bola podrška su oboljelom da smanji zavisnost od lijekova, te da mu se povećava kvalitet i zadovoljstvo životom**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

PSIHOLOŠKI TRETMAN BOLA

- **Psihološke intervencije za tretman hroničnog bola, više se ne smatraju krajnjom opcijom liječenja**
- **Danas se psihološke intervencije koriste uporedo s mnogim medicinskim tretmanima**
- **Psihološki tretman bola može biti ponuđen unutar multidisciplinarnog konteksta ali i kao nezavisni ili odvojeni tretman**
- **Može se provoditi individualno ili u kontekstu grupe, s uključivanjem članova porodice i značajnih osoba ili bez njih**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

Krajnji ciljevi psihološkog tretmana:

- a) smanjivanje intenziteta bola ili upravljanje bolnim simptomima (razvoj aktivnih odbrambenih mehanizama, smanjenje bolnog ponašanja i izbjegavanja, povećanje motivacije, poboljšanje kvaliteta spavanja)**

- b) upravljanje simptomima stresa i psihološkim simptomima (smanjivanje anksioznosti, depresije, ljutnje, neizvjesnosti, straha od bola)**

- c) rješavanje interpersonalnih odnosa (porodični konflikti, seksualne poteškoće, problemi u komunikaciji) i profesionalnih poteškoća (stres na poslu, nezadovoljstvo poslom, planiranje karijere)**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

Uloga psihologa u timu za neuromodulaciju

- **Psihodiagnostička procjena (kandidati i oni koji to nisu i zašto)**
- **Saradnja sa svim članovima tima**
- **Psihološka priprema**
- **Podrška nakon zahvata**
- **Evaluacija stanja kroz kontrole**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

- # Uticaj socijalnog statusa u doživljavanju i reagovanju na bol
- **Povezanost socioekonomskog statusa i doživljaja bola**
 - **Razvijenost kognitivnih vještina kao preduslov efikasnijeg suočavanja sa hroničnim bolom**
 - **Uticaj hroničnog bola na kvalitet života oboljelog**

SOCIJALNI RAD I PACIJENTI SA HRONIČNIM BOLOM

- **Holistički pristup- interakcija između čovjeka i njegove okoline**
- **Socijalna reintegracija kao jedan od osnovnih preduslova kvaliteta života**
- **Hronični bol i socijalna reintegracija**
- **Cilj rada socijalnog radnika sa pacijentima sa hroničnim bolom**

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

Uloga socijalnog radnika u timu za neuromodulaciju

Procjena socijalnih potreba kao prvi korak u radu socijalnog radnika

Vrste socijalnih potreba:

- potreba za zadovoljavanjem osnovnih životnih potreba
- potreba za materijalnom i socijalnom podrškom
- potreba za razumijevanjem i pripadanjem
- potreba za socijalnom uključenosti i društvenim priznanjem

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

Instrument u radu socijalnog radnika

Metode i tehnike koje su primjenjene u radu sa pacijentima za neuromodulaciju

- osnaživanje i socijalna podrška
- zastupanje
- savjetodavni rad iz oblasti radnog prava i podrška u profesionalnoj rehabilitaciji
- savjetodavni rad iz oblasti socijalne zaštite i zdravstvene zaštite

Kontinuirane konsultacije sa ostalim članovima tima

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

HVALA!

Project number: 585927-EPP-1-2017-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP (2017 – 3109 / 001 – 001)

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"